

DERYBOS DĖL NEMUNO

SOVIETAI NORI VOKIEČIŲ ELEKTROS JĖGAINIŲ

Šio mėnesio pabaigoje i Maskvą vyksta Vakarų Vokietijos kancleris Helmut Schmidt, kurio viešnagė tenai turėtų būti apvainikuota susitarimu dėl ūkinio bendravimo. Tam esama abipusių interesų. Po smarkaus naftos ir kitų žaliavų kainų pakilimo vokiečiai norėtų užsitikrinti tam tikrą dalį jų energijos importo iš Sovietų Sąjungos daugiau ar mažiau pastoviomis kainomis, o sovietams reikalinga vokiečių talka energijos tiekimo padidiniui. Šiuo metu jau pradėti paruošiamieji darbai naujam Sovietų Sąjungos penkmečio planui, kuris prasideda 1976 metais ir sovietai labai norėtų jį planą įtraukti vokiečių įnašą.

Modelių tam norimam bendravimui yra jau keli mėnesiai vedamos derybos dėl keturių hidro-elektros jėgainių pastatymo Vakarų Sovietų Sąjungos dalyje, jų tarpe ir ant Nemuno. Vokiečių elektros koncernai AEG ir Siemens tam reikalui yra sudarę bendrą firmą — Deutsche Kraftwerk Union, kuri turėtų pastatyti tas keturias jėgaines, kiekviena po 1.200 Megawatt pajėgumo už maždaug 6 milijardus markių (per 1 bilijonus dolerių). Sovietai už tai atsilygintų elektros energija per dešimtmečius tiekiamą Vakarų Berlynui ir Vokietijai. Kaip visose derybose su sovietais, sunkiausią problemą sudaro kredito klausimas. Sovietai nori, kad kapitalą statybai sutelktų Kraftwerk Union Vakarų Vokietijos bankuose, bet tie dabar už paskolas reikalauja 10,8%, o sovietai nenori mokėti nė 6% nuosimčių.

Tą sovietų principinį ne-norą mokėti aukštesnius nuosimčius praktiškai galima būtų apeiti taip, kad sovietams būtų patiekta didesnė statybos kaina, į ją įkalkuliuojant aukštesnius nuosimčius už paskolą, arba sovietai galėtų dalį statybos kaštų padengti grynais, taip kaip jau padarė dėl susitartos statyti plieno liejyklos Kurske.

Be to, sovietai norėtų vokiečių bendravimo naftos šiaurėje ieškant. Vokiečiai tam reikalui turi įsteigę pusiau valstybinę bendrovę Deminex.

Iš tautinio taško žiūrint tas naujienas galima sutikti mišriais jausmais. Žinia, kiekviena nauja įmonė be abejo yra įnašas visam tau-

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

tos ūkiui. Iš kitos pusės elektros jėgainė priklausytų ne Lietuvos, bet visą sąjunginei jurisdikcijai t.y. padidintų rusų valdininkų skai-

čių. Iš trečios — per elektros jėgaines Lietuva ūkiniai būtų daugiau susijusi su Vakarais negu Rytai. Visa tai gali turėti nemažos įtakos Lietuvos ateities likimui.

TERORAS BUJOJA ARGENTINOJE

Br. As.

Time savaitraštis savo spalio 14 d. numeryje rašo apie Argentinoje nesibaigiančius teroristų 'žygdarbius', kurie vykdomi kraštutinių kairiųjų taip pat ir dešiniųjų organizacijų.

Politinės žmogžudystės po Juan Peron mirties ne tik nesumazėjo, bet dar labiau išplito. Per pastaruosius tris mėnesius buvo užmušta virš 100 asmenų ir jų paskutinis yra buvęs armijos kapitonas Miguel Pava, kai jis prie savo namų Buenos Aires priemiestyje laukė atvažiuojančio autobuso. Jis buvo aštuntas iš eilės, keršto sumetimais, nužudytas karys kairiųjų teroristų. Pastarieji yra pažadėję užmušti 16 nekaltų karininkų už 16 teroristų nugalabinimą. Prie šių paskutinių politišku žmogžudysčių dar tektų priskaityti ir politinio pabėgėlio gyvenimu besidžiaugiantį buvusį Čilės armijos vadą gen. Carlos Prats, kuris ligi paskutiniųjų dienų atkakliai rėmė marksistą prezidentą S. Alendę. Gen. Prats automobilis buvo išsprogdintas gatvėje ir jame buvęs generolas buvo užmuštas.

Argentinos armijos vadas gen. Leandro Anaya, per vieno karininko laidotuves pažadėjo "kovoti prieš teroristus ligi krašto išdavikai bus visiškai sunaikinti". Žinoma, generolas Anaya klausytojams taip pat priminė, kad "Armija visą laiką remis Isabelos Peron konstitucinę vyriausybę".

Aistringas gen. Anaya pasižadėjimas kovoti su krašto išdavikais buvo nukreiptas prieš komunistinius kairiuosius pogrindininkus. Tačiau, Argentinoje pastarųjų metu gana aktyviai reiskiasi dešiniųjų teroristų grupė pasivadinus "Argentinos Prieš-Komunistinė Sąjunga". Pastaroji nesenai vienam Argentinos dienraščiui nusiuntė 17-kos nužudytinų žymesnių argentiniečių sąrašą į kurį buvo įtraukti: buvęs prezidentas Hector

Campora, parlamento narys Leonardo Bettania ir buvęs švietimo ministras Jorge Taiana.

Iš sąrašo išvardintų 17-kos pavardžių penki asmenys jau nužudyti. Tarp jų buvusio prezidento Arturo Frondizi brolis, Silvio Frondizi, žinomas advokatas, ne vieną kartą teismuose gynęs kairiuosius teroristus. S. Frondizi buvo nušautas į nugarą savo namuose. Čia pat buvo nušautas ir jo žentas, mėginęs grobikams sutrukdyti uošvio pagrobimą.

Pagal Time korespondentų turimus duomenis Prieš-Komunistinės Sąjungos vadovybė yra įtraukusi į nužudytinų asmenų sąrašus dar vieną Romos Katalikų vyskupą, vieną armijos generolą, vieną profsąjungų pareigūną, keliolika eilinių (žinoma kairiųjų pažiūrų) politikierių, advokatų, artistų, universiteto profesorių, na ir žurnalistų. Šiaip ar taip šie grąsinimai jau sukėlė paniką: du Buenos Aires universiteto rektoriai Rodolfo Puiggros ir Raul Laguzzi pabėgę į Meksiką. Liaudies dainininkas-artistas Horacio Guarany išdūmė į Venezuelą; gi kiti du žinomi aktoriai Nacha Guevara ir Norman Briski pasirinko savanorišką tremtį į Peru. Kai kurie šaltiniai spėlioja, kad čiliečių gen. Prats, nors tam ir nesama įrodymų, taip pat buvo Prieš-Komunistinės Sąjungos auka.

Suprantama, kad ir Isabel Peron valdžia, ieškodama griežtų būdų sutramdyti teroristus, Kongrese paskubomis pravedė įstatymus nukreiptus prieš pogrindininkus. Pagal tą įstatymą visokio plauko nusikaltėliai, mėginą pakeisti "krašto politinį, socialinę ir ekonomiką stovį nekonstitucinėmis priemonėmis būsią baudžiami aukštomis kalėjimo bausmėmis". Šiuo įstatymu taip pat ir spaudai uždėtas varžtas draudžias garbinti terorizmą ir laikra-

Philadelphijoje spalio 5 d. suruoštame Prez. Antano Smetonos minėjime. Iš kairės: paskaitininkė Aldona Augustinavičienė, ALTS-gos Philadelphijos skyriaus pirmininkas Vytautas Matonis ir ALTS-gos pirmininkė Emilija Čekienė.

K. Čikoto nuotrauka

Prezidento Antano Smetonos minėjimas Philadelphijoje

J. BUBELIS

Pirmojo ir ilgamečio Lietuvos respublikos prezidento Antano Smetonos šimtamins gimtadienis buvo iškilmingai paminėtas spalio 5 d. Sheraton viešbučio patalpose, Philadelphijoje. Šią sukilmingą paminint buvo sudarytas iš įvairių vietos lietuvių organizacijų komitetas, betgi pati iniciatyva kilo iš vietinės ALTS-gos Philadelphijos skyriaus v-bos, kurios pirm. yra V. Matonis.

Iškilmingoje akademijoje dalyvavo daugiau negu pusantro šimto žmonių. Jų tarpe matėsi ir iš kitų tolimųjų vietovių pažįstami ir nepažįstami veidai. Iš New Yorko lankėsi ALTS-gos Centro v-bos pirm. E. Čekienė, dr. V. Čekas, pirmas vicepirm. J. Sirusas su ponija E. Sirusiene, v-bos sekretorius dail. J. Bagdonas ir k. Ją atidarė trumpu ir prasmingu žodžiu skyriaus pirm. V. Matonis, kartu pranešdamas sveikinimo gavi-mą telegrama iš konsulo A. Simučio. Akademijos programai praversti buvo pakviesta vietinė dailiojo žodžio tarėja V. Majauskienė. Amerikos himną sugiedojo sol. O. Šalčiūnienė, o pianinu palydą atliko muz. A. Smetona, kuris tuoj po akademinės dalies turėjo išpildyti savo rečitalį. Šv. Andriejaus bažnyčios vikaras kun. K. Sakalauskas sukalbėjo invokaciją, o V. Majauskienė ilgesniu eilėraščiniu kūrinu, pritaikintu tokio minėjimo momentui ir dvasiai, gražiai prisidėjo prie šios programos papildymo.

Čiuose talpinti tokias nuotraukas ir žinias, kurios lyg ir pateisintų teroristų veiklą.

Kas yra tikrai nuostabu, Lotynų Amerikos sąlygomis, kad nežiūrint Argentinoje siaučiančio teroro ir betvarkės, I. Peron stipriai laiko krašto vairą savo moteriškose rankose. Žinoma, jeigu karinė vadovybė to norėtų tai krašte jau seniai būtų įvykęs perversmas; tačiau šiuo metu ir griežtos rankos šalininkai bevelija, kad silpnutė Isabela, kuo ilgiausia pasiliktu prie valdžios vairo.

taip baigė R. Česonis savo patriotinę kalbą.

Kas gi gali užginčyti, kad mūsų bendruomeniniame gyvenime nešlubuotų vienybės igyvendinimo reikalas. O vienybės reikalas yra savaime aiškus ir suprantamas, nes žmonės jungia didmenos, bet kartais skiria mažmenos didmenas griauždamos iš kurių supintas visas mūsų kasdienis gyvenimas. ALTS Centro v-bos pirm. E. Čekienės kalba buvo kiek platesnė ir savo turiniu daugiau sodresnė. Ji priminė, kad skaitydami Lietuvos istoriją matome ją išmargintą daugiausia karalių, kunigaikščių ir prezidentų vardais. Ne jie vieni kūrė istoriją, bet jų vardai tapo istorijos nešėjais, nes jų rankose buvo sutelkta vyriausio krašto atsakomybė. Todėl kalbėdami apie juos, kalbame ir apie visą to laikotarpio valstybę. Lietuva turėjo tris valstybės prezidentus ir juos mes didžiai vertiname, gerbiame.

Lietuvos kelias į laisvę buvo ilgas ir sunkus, bet A. Smetonos tai negąsdino.

Pro tą didį skurdą, vargą ir kitokias mūsų krašto užgulusias nelaimes jis matė artėjančią laisvės viziją ir savo tautiečiuose stipriai ryžtą ir viltį. Todėl nenuostabu, kad jis, kaip daugiausiai Lietuvai pasidarbavęs, tame darbe ir igijęs didį patyrimą, 1917 m.

(Nukelta į 3 psl.)

Toronto pabaltiečiai demonstruoja prieš Australijos vyriausybės nutarimą pripažinti Pabaltijo valstybes Sovietų Sąjungai. St. Dabkaus nuotrauka

ALTS-gos Philadelphijos skyriaus pirm. Vytautas Matonis atidarant Prez. A. Smetonos minėjimą akademiją Philadelphijoje. K. Čikoto nuotrauka

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVAP. O. BOX 03206
CLEVELAND, OHIO 44103
TEL. (216) 431-6344

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS
ASSOCIATE EDITOR ALEKSAS LAIKŪNAS

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio • Published two times a week every Wednesday and Friday by American Lithuanian Press Radio Ass'n. Viltis, Inc. • Subscription per year \$13.00 • Single copy 15 cents.

Dirva išeina trečiadieniais ir penktadieniais.

Prenumerata metams \$13.00, pusei metų \$7.00. • Atskiros numerio kaina 15 centų • Straipsniai pasirašyti pavardėmis, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę • Nepausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

KODĖL SUSKILO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ?

Laikas geriausias gydytojas, nuolat girdime tą tiesą ir anksčiau ar vėliau patys gauname progos tuo įsitikinti. Laikas gydo ne tik fizines, bet ir dvasines žaizdas. Laikas ir gyvenimui neleidžia stovėti vietoje. Keičiasi generacijos, jų siekimai, idėjos ir jų įgyvendinimo keliai. Tos natūralaus keitimosi formos dažniausiai paliečia tik pavienius individus, atskiras šeimas, ištiktas vienos ar kitokios nelaimės. Artimieji užjaučia juos, ištiesia pagalbos ranką, o laikas nusineša užmarštin.

Laiko tėkmėje iškyla ir griūva imperijos, keičiasi valdymo formos. Bendros nelaimės ištinka visą tautą, kas įvyko ir mūsų tėvynėje prieš 30 metų sovietams okupavus. Tada visą kraštą palietė toji pati visiems bendra nelaimė, okupanto vykdomas žiaurus teroras, nuo kurio didelė gyventojų dalis turėjo laimės pasitraukti į svetimus kraštus su širdgėla ir skausmu paliekant brangius artimuosius asmenis, iš tėvų ir prosenių paveldėtus ūkius, savo gimtąjį kampelį, kurio kiekviena žemėje įminta pėda mums buvo tokia brangi, nes Lietuva neturėjo didelių ir tuščių žemės plotų. Eilę metų tuos jausmus nešiojomės savo vidaus pasaulyje vis jausdami okupantų daromą didelę skriaudą mūsų tėvynei ir visas jėgas dėjom įsikurti svetimoje žemėje nematydami greito grįžimo namo.

Praėjo dešimtmetis ir antras. Sukūrėme daug organizacijų, politinių, kultūrinių, parapinių ir centrinių, prisipirkome rezidencijų, automobilių ir visokių prabangos dalykų, okupantui leidus, pradėjome šelpti ir savuosius. Laikas pakeitė mūsų gyvenimo būdą, darbo ir veikimo sąlygas, bet vis dar neįstengė pakeisti visų sąmoningų lietuvių siekimų – Lietuvai laisvės ir nepriklausomybės. Visi, išskyrus mažą okupantui pasidavusių saujele, sielojasi savo tautos likimu ir nenuruos veikę, kol komunistinis okupantas pasitrauks iš Lietuvos, kol pati tauta galės laisvai tvarkyti savo gyvenimą. Ir jeigu jau atsiranda kitaip galvojančių, tai reiškia, kad laikas ir tą didžią mūsų tautos žaizdą apgydė.

Iš visų išeivijoje mūsų įsteigtų organizacijų, draugijų viena iš gausiausių, daugiausia pareikalavusi laiko, energijos, lėšų ir daugybės asmenų aukos jos organizavimui – Lietuvių Bendruomenė, kurioje turėjo sutilti visi lietuviai, siekiantieji nepriklausomos Lietuvos atstatymo. Ji ligšiolie savo atsiekimais įteisinusi visas idėtas pastangas ir viltis, jau suskilo į dvi, kaip spalio 13 dieną lietuvių radijo bangomis New York'e pranešė Stasys Barzdukas, PLB garbės pirmininkas.

Gandus, kad rengiasi skirtis į dvi, girdėjome anksčiau, bet vis dar negalėjome tikėti, kol nebuvo pa-

tvirtinti autoritetingo žodžio. Tai liūdna žinia ir vienas kito klausėme, kodėl? Taip pat girdėjome, kad LB viršūnėse eina ginčai dėl bendradarbiavimo su okupuota tėvyne, lankymosi ten ir ypač siuntimo vaikų į komjaunimo stovyklas.

Gyvename laisviausiame pasaulyje krašte JAV-se, kur niekas nevaržo asmeninės laisvės galvoti, kur tik nori važiuoti, ką tik nori skelbti gatvėje, spaudoje ir kitur. Betgi, didžiausią laisvę čia turi eilinis žmogus, tai matome ypač dabartiniu metu, kad juo kas aukštesnį postą visuomenėje užima, juo daugiau laisvės jis praranda, nes išrinktas tam, kad atstovautų daugumos nuomonę, ne savo arba mažos išrinktos grupelės asmenų.

Ar ne taip pat turėtų būti ir mūsų bendruomenėje? Jei toks klausimas, įnešęs nuomonių skirtumą, nebuvo diskutuojamas rinkimu metu, juk labai lengva ir vėliau sužinoti savo balsuotojų daugumos nuomonę įvairiomis priemonėmis. Tam geriausiai tarnauja spauda, rinkdama įvairiais klausimais skaitytojų nuomones ir kartu informuodama juos. Pažvelkim į ją pradėdami nuo PLB organo 'Pasaulio Lietuvių', kur PLB pirm. B. Nainys tarp kitko rašo:

"Veikloje prieš okupantą visi, atsisakantieji nuo 'akmens kirvuko' metodo, yra iš anksto smerkiami ir be pagrindo koneveikiami bendradarbiuotojų, patikėtinių arba tiesiog komunistų epitetais". Ir baigdamas jis kreipiasi į lietuvių visuomenę tokių priekaištų skelbėjus ignoruoti, nes tokie užmetimai skiriami atsakingas vietas užimantiems veikėjams.

Nei vienas lietuvis neturėtų pritarti LB skaldymui be labai rimtų priežasčių. Gaila, nebuvo nurodyta vietoj 'kirvukų' naujesnių metodų, gal jiems visi bendruomenininkai pritartų ir tuos skaldytojus ignoruoti.

Čia nebendau teisinti kuria nors vieną bendruomenininkų pusę, nes jos kūrime, idėjų stiprinime ir aş patį esu idėjusi didį įnašą, todėl šio rašinio tikslu laikau tik aiškintis ir šalinti nesutarimų priežastis, taupyti energiją ir laiką bendruomenės ir konkretiems darbamams, paliekant nuošalyje kieno nors asmenines ambicijas.

Grįžtant prie to madingo tapusio 'bendradarbiuotojų' vardo, kuris atrodo, griau-na LB vienybę, mūsų visa patriotinė spauda juk aiškiai pasisako prieš tai, žinoma, paliekant laisvą apsisprendimą eiliniams asmenims, kurių nesaisto jokie įsipareigojimai. Tokias nuomones nuolat skelbia Dirva, Draugas, Laisvoji Lietuva, Naujienos, žurnalai Naujoji Viltis, Aidai, Varpas, Tėvynės Sargas ir kiti, o itin tą klausimą išsamiai neseniai nagrinėjo A. Kairys žurnale 'Laisvė', š.m. birželio mėn. nr-y, aiškiai nurodydamas

Iškilmingą banketą atidarė adv. Stanley F. Mankas. Jo kairėje ponis Mankas ir svečiai iš Clevelando p. A. Augustinavičienė ir pianistas A. Smetona.

K. Čikoto nuotrauka

PREZ. ANTANO SMETONOS MINĖJIMAS

(Atkelta iš 1 psl.)

rugsėjo 24 d. buvo išrinktas Lietuvos Tarybos, vėliau Valstybės Tarybos ir 1919 m. balandžio 4 d. pirmuoju Lietuvos valstybės prezidentu, kuriam teko vėl visu ryžtingumu darbuotis ir padėti pirmuosius nepriklausomo gyvenimo pamatus. Ir per visą jo gyvenimą iki prezidentūros ir prezidentu esant, tartum nenutrūkstama gija žodžiu, raštu ir darbu tęsėsi įrodinėjimas, jog mūsų tautos išsilaikymo viltis, mūsų galia ir stiprybė yra tikrai vienybėje. A. Smetona pats pirmasis pakėlė balsą, jog tautai iš vergijos prikelti reikia būtinai visom partijom derintis vienybėn ir kovoti su pavergejais bei nutautintojais, bet ne savo tarpe. Šia proga ragino prisiminti A. Smetonos parašytus žodžius; jei eidami į vieną tikslą negalime išvien dirbti, tai dirbki-

ALTS-gos pirmininkė Emilija Čekienė taria sveikinimo žodį Philadelphiaje spalio 5 d. suruoštame prez. A. Smetonos minėjime.

K. Čikoto nuotrauka

visas bendradarbiavimų galimybes, kurias okupantas leidžia tik savo naudai, daro išvadą: "... meno parodėlių rengimas privačiuose namuose, aukštų pareigūnų iš anapus priėmimai, pasitarimai, atvira bičiulystė uždaruose būreliuose iki aušros ir t.t. nebėra privatus ir asmenišką dalyką. Nėra joks kultūrinis ryšys, kada, uždarus frontines duris, įsiveržiama pro užpakalines, pasiimama numatyta auka ir jai plaunamos smegenys... Gerai pažįstame komunizmą, bent tokiais dedamės, o vis labiau į jo pinkles lendame, vis giliau ir giliau į jo srovę brenđame, iki prieš mūsų pačių norą būsime paskandinti plačiuose vandenyse...

... Prieš mūsų akis vystosi buvusios vieningos kovos disintegracija, kiekvienas eina skirtingu keliu, patriotinis nuosmūkis toks akivaizdus, nepasitikėjimas savo jėgomis toks gilus, apatiškumas toks juodas, kad nebėra prasmės kalbėti. Nėgana, kad lietuvys kūrė jas tėvynėje yra priverstas tarnauti komunistinei propagandai; komunistai priversti ir laisvame pasaulyje gyvenančius kultūrininkus sukli raudonas girtas Lietuvos okupacijai įteisinti. Gėda!" – baigia LB Kultūros Tarybos pirmininkas A. Kairys.

Daugelis bendradarbiavimo šalininkų įrodinėjo žodžiu ir raštu, kad bendravimas eina savo keliu, o nei VLIKas, nei ALTa, nei LB nuo to nesuskilo į du, okupantas esą nepajėgia suskaldyti. Lašas po lašo ir akmenį pratašo, sako lietuviška patarlė. O štai Lietuvių Bendruomenę ir suskaldė. Jeigu tai įvyko dėl aukščiau minėtų priežasčių, ar nereiktų iš naujo patikrinti LB-nės daugumos opinią ir nusistatymą?

Emilija Čekienė

Paskaitininkei Aldonai Augustinavičienėi segama gėlė.

K. Čikoto nuotrauka

sytojus sužavėjo ypač audringose muzikos garsų tonuose ir subtiliuose vos ausį pasiekiančiuose jų pasišnekėjimuose, spalvinguose niuansuose. Nors buvo pianisto A. Smetonos ir trumpokas muzikos rečitalis, tačiau pasižymėjo savo aukštu išpildomų kūrinių lygiu.

Iškilmingai akademijai ir meno daliai pasibaigus, kitose salėse vyko banketas. Į akademiją ir banketą buvo sukviešta ne tik nauji ateiviai į šį kraštą, bet ir senesnės kartos žmonės, kurie gerai atsimena prez. A. Smetoną 1944 m. besilankantį Philadelphiaje. Dėl kai kurių savo gyvenimo aplinkybių po akademinės programos, mažą dalyvių grupelę pasuko namučio -- bankete nedalyvavo. Beje, dar iki šiol nepasisekė sužinoti tikrosios priežasties dėlko čia nepasirodė ir LB Krašto v-bos pirm. J. Gaila? Na, gerai ir tas, kad jis pasidangstė puikiu pakaitalu igaliodamas tos institucijos kitą pareigūną R. Česonį už jį dalyvauti ir tarti žodį. Nemanytina, kad tai padaryta iš blogos intencijos, betgi kam uždrausi ir kitaip pagaltoti, juoba, kad šiandien pilnas svietas visokių našlaidėlių, kaip drebulėlių...

Pasibaliavojimui įpusėjus, prabilo anglų kalba šio baltiaus pravedėjas adv. S. Mankas plačiai ir išsamiai nušviesdamas prez. A. Smetonos gyvenimą, jo visuomeninę, kultūrinę ir politinę veiklą net iki pat pasitraukimo meto iš Lietuvos, išvengiant krašto okupanto atneštų mūsų tautą žudančių replių.

Po jo dar angliškai kalbėjo J. Kavaliauskas. Jis dėstė prisiminimus apie A. Smetonos priėmimą Lietuvių Muzikalinio klubo patalpose ir kitur ir gausių aukų sumetimą Lietuvos vadavimo reikalams. Abu kalbėtojai gerai vartoja lietuvių kalbą, betgi, atrodo, minėjimo rengėjų norėta ir atsilankiusią amerikoniškos publikos dalį daugiau supažindinti su Lietuvos kraštu ir buvusiu pirmuoju bei ilgamečiu prez. A. Smetona, o taip pat duoti žinių kas šiandieninėje mūsų tautoje vyksta. Dėl svetimo 'liežuvio' pavartoto baltaus metu, gal kai kuriems iš mūsų tarp žmonių nebuvo prie širdies, bet tebūna suprasta ir kitaip.

Spalio 6 d. (sekmadienį) Šv. Andriejaus bažnyčioje buvo atlaikytos iškilmingos pamaldos už A. Smetonos vėlę, kuriose vietos organizacijos dalyvavo su savo vėliavomis, išskiriant ateitininkų vėliavą. Ji nepasirodė. Kodėl liko miglota mįslė. Mišių metu giedojo Vilties choras, gi jų tarpais išskirtinai įstojo savo giesmės sol. O. Pluškonienė, tuo sukel-dama gilesnį tikinčiųjų susikaupimą maldai ir mūsų buvusio prezidento A. Smetonos veiklos ir vargstančios tautos po svetimą okupantą priepasidavimą prisiminimą. Nors solistė dar neseniai neteko savo mylimo tėvelio, tačiau nesuabejojo dalyvauti tokiose gedulingose pamaldose, o jo gedėdama jau į patį minėjimą nėjo. Tuo ji parodė puikų pavyzdį visiems, kaip tokiais dvasios lūžimo skaudžiais momentais palaikytina tas, kas mums būtinai atlikti reikia.

Šis minėjimas skaitytinai gražiai pavykusių ir tai priklauso nemazas nuopelnas nuo iniciatorių, talkininkų ir atsilankiusios publikos ir ši parengimą idėtu pastangų, kur per tokį skirtingą ir margą mūsų išeivikų kartu susibėgimą pasijutome esą taip artimi vienas kitam, nors pati gyvenimo aplinka daug ką iš mūsų ir dvasiškai sužalojo ir sukrevino fiziškai, betgi mūsų lietuviškos kilmės prisipažinimo nepakeitė ir Lietuvos vardo neįstengė sudarkyti.

IŠGELBĖKITE MANO VYRĄ NUO SUŠAUDYMO...

"Išgelbėkite mano vyrą nuo sušaudymo", yra tragiškas šauksmas, kuris stebina skaitytojus pirmam 'The Toronto Star' puslapyje. 700, 000 skaitytojų rugsėjo 21 d. patyrė nepaprastą emigrančių istorijas. Laikraštis rašo apie tris imigrantus: gruziną, latvi ir ukrainietį, kuriuos sovietai kaltina žudikus žmones hitlerinės okupacijos metu. Sovietai nepripažįsta šiems asmenims priimtoms Kanados pilietybės, laiko juos sovietiniais piliečiais. Jeigu žmogus gimė buv. caro imperijos arba dabartinės sovietinės valstybės valdose — jis visam amžiui yra sovietinis pilietis. Su būdingu fanatiškai diktatūrinės šalies pretenzingu, sovietai nesiskaito su žmogaus valia: kaip jis nori keisti savo pilietybės problemą. Maskvai tai nerūpi: gimęs Sovietų Sąjungos valdose amžinai lieka maskvinu pavadinimu. Ta prasme rikiuojama asmeninė ir tautinė šių asmenų problematika.

Gruzino Georgijaus Geldiš vile istorija visiškai fantastiška. Gimęs Batumi mieste, jis ilgesnį laiką gyveno Turkijoje, Italijoje. Atvykęs Kanadon, gavo Kanados pilietybę. Čia jis paliko savo seną pavardę Tsinaridze, priėmęs naują, irgi gruzinišką.

Nuo 1963 metų sovietai ieškojo Tsinaridze, kaip nacių kolaborantą, žmonių šaudytoją. 1973 metais vasarą Tsinaridze-Geldišvilę gavo sovietinę vizą ir nuvyko į Batumi atlatyti savo pirmą žmoną. Čia jis buvo patekęs į parengtus spąstus, areštuotas, apkaltintas, teistas ir nubaustas mirties bausme. Antroji jo žmona, kreipėsi į Kanados ministerį pirmininką Trudeau, prašy-

dama: "išgelbėkite mano vyrą nuo sušaudymo..."

Ne ką gali čia Kanados ambasada Maskvoje padaryti. Kanados konsulato tarnautojas gavo leidimą sekti teismo procesą, be jokios intervencijos teisių. Sovietai elgiasi su Tsinaridze-Geldišvili kaip su savo piliečiu.

Kaltinamasis nuneigė jam prikišamus nusikaltimus. Jis tvirtina, kad kaltinimo metu jis gyveno Turkijoje. Bet sovietai atrado liudininkus, kurie sakosi matę kaltinamąjį su revolveriu šaudant žmones. Kaltinamajame akte tvirtinama, kad Tsinaridze-Geldišvilę sušaudė arba kitaip nužudė 4000 asmenų.

Apeliacijos prašymą paruošė sovietinis gynėjas. Kanados ambasada šiame keistame procese paliko stebėtojo rolę. Procesas atrodė tikrai keistas, nes Tsinaridze-Geldišvilę, žinodamas, kad jis nuo 1963 metų esąs ieškomo padėtyje, apsisprendė vykti į Sovietų Sąjungą. Korespondentai nurodo, kad Kanados atitinkami pareigūnai, perspėjo gruziną nevykti į Batumi. Tokio perspėjimo jis nepaisė. Jis senas žmogus, 62 metų amž.

Latvis Harold Puntulis, 67 metų amžiaus, Maksvos sarašuose pavadintas dalyvavęs 13,000 rusų, 2,000 žydų naikinime. Maskva nori pagauti šitą latvi, jį teisti, bausti.

Puntulis neigia sovietinius kaltinimus. Puntulis dalyvavo latviškame pogrindyje, kovoje su hilterininkais ir sovietais. 1940 metais sovietai norėjo priversti Puntulį pasidaryti jų šnipu. Jis šita reikalavimą atmetė. 1941 metais okupantai sovietai išvežė Sibiran jo motiną ir du brolius. 1943 metais Puntulis, kartu su 27 kitais lat-

viais perbėgo Švedijon. Puntulis buvo miškininkas, niekad netarnavo policijoje, tačiau priklausė, kaip daugelis latvių šaulių sąjungai. Atvykęs Kanadon 1948 metais, jis verčiasi namų statybos bei remonto kontraktais.

Ukrainietis Dmytro Kupiak'as, 53 metų amžiaus, turi gerą restoraną netoli Montrealio. Jis tarnavo ukrainiečių daliniuose vokiškos okupacijos metu. Tie daliniai turėjo keletą kovinių sušaudymų su raudonarmiečiais, kaip tik pastodami šiems kelią į užfronte. Po metų šie daliniai laikėsi miškų bunkeriuose, sekiodami raudonųjų partizanų infiltraciją. Pagaliau, frontui sugriuvus, Kupiak'as traukėsi į Lenkiją, į Čekoslovakiją. 1948 metais jis jau Kanadoje, kur vedė Kanados ukrainietę, įsteigė biznį ir netgi buvo kandidatu 1972 metais į federalinį postą savo apylinkėje. Jis gavo 9,000 balsų ir trečią vietą rinkiminame saraše.

Dmytro Kupiak'as sakosi, esąs nacionalistas ukrainietis, sovietinės okupacijos priešas. Tai yra Maskvos 'vendetta' (kerštas), pasakė Kupiak'as, už jo aktyvią kovą su ginklu rankoje, prieš sovietinę invaziją.

Šie trys asmenys, visi imigrantai iš sovietinių teritorijų valdų, pateko į vieną kanadiškio dienraščio numerį. Sunkiai išaiškinamas gruzino Tsinaridze-Geldišvilę vykimasis į savo gimtinę, į Kaukazą, jam žinant, kad sovietai jo vardą įtraukė į 'karo nusikaltėlių' sarašą. Latvio Puntulio ir ukrainiečio Kupiak'o istorijos gali būti eilinė, trafaretinė sovietinė malversacija. Kada suranda pavardes asmenų, kurie hilterinės okupacijos metu tuo nors buvo surišti su okupantu, kada nori panaikinti asmenį, kuris per daug žino apie sovietus — Maskva įžūliai kaltina tokius asmenis visaip prasimanydama.

Kaip rašo mūsų spauda: šiomis dienomis kai kurie lietuviai JAV-se gavę Emigracijos-Imigracijos vadybos kvietimus 'pasikaltėti'. Tai reiškia, 'karo nusikaltėlių' ieškojimo akcija Maksvos sinchronizuota Kanadoje ir JAV-bių teritorijoje. Dirva jau kelis kart rašė apie diskriminacinį atsakingų pareigų pasielgimą, paskelbus asmeninį paieškomų jų sarašą. Šitoks sarašas skelbti neleistinas, nes pamintas jame asmuo diskriminuojamas pagal sovietinių organų iniciatyvą. Juk labai lengva paskelbti, kad N.N. paieškomas už nusikaltimus, o vėliau tylėti, kai paaiškės, kad tas N.N. nieko dėtas. Tai yra asmens garbės plėšimas. Savo laiku naivūs Akiračių redaktoriai, neperskaitę Dirvos rašinių, pradėjo rėkauti, kad karo nusikaltėlių nereikia slėpti. Tuo tarpu Dirvos rašinys buvo visiškai kita tema...

Dabar mums įdomu žinoti ar daroma kas nors dėl Rainių, Zarasų, Pravieniškų, Panevėžio ir kt. žudynių, kur sovietiniai pareigūnai masiniai žudė Lietuvos piliečius? Ar kas aiškina lenkų karininkų žudynių Ka-

Prie milijono artėjant

JURGIS JANUŠAITIS

Reikia pripažinti, kad Lietuvių Fondo kelias į milijoną buvo sunkus ir ilgokas. Spau doje daug buvo rašyta, kalbėta apie LF idėjas ir tikslus, apie lietuvių šventą pareigą.

Tiesa, LF sumanytojų ir vykdytojų viltys, kad ir lėto, bet pastoviai pildėsi. Ir štai stovime LF milijono užbaigimo išvakarėse.

Pasiteiravus LF būstinėje sužinome, kad kasdien naujų įnašų ir iš naujų narių susilaukiama. Dauguma nori dar savo įnašų pateikti į pirmojo milijono narių gretas. O būti LF nariu tikrai yra garbė. Juk savo įnašu aktyviai dalyvaujame lietuvių išlaikyme ir lietuviškosios kultūros ugdyme.

Kalbamės su LF uoliuoju darbininku, valdybos vicepirmininku ir visų vaju vykdytoju Antanu Rėklaičiu. Prisimena milijonus lietuvių. Taip bent politikoje bandome įtaigoti. Ar visi jie gyvi? Ar visi dalyvauja didesniųjų užmojų igyvendinime? LF narių eilėse, berods, dar neturima nei keturių tūkstančių narių. Ar tik tiek turime aktyviųjų lietuviškų šeimų? O kur aukštuosius mokslus baigusieji ir tvirtai ekonomiškai bestovį?

Nežiūrinta abejojimui, visokios kritikos, LF idėja lietuvių tarpe randa pritarimą. Ir arti milijono suaukota suma tai patvirtina.

Tiesa, šiuo metu LF susilaukia kritikos už nesekmingus investavimus. Bet LF, atrodo, numato ir tuos sunkumus įveikti ir, reikia manyti, plačioji lietuvių visuomenė bus apie tai painformuota atsakingų LF vadovybės žmonių.

Jaunimo centro kavinėje plačios apimties komitetas posėdžiauja. Dauguma šių sykių moterų ir tik keletas vyrų — spaudos ir LF vadovybės.

tinėje iniciatorius? Lietuvos karininkų žudynių aplinkybės? Šis sarašas tolygus hilterininkų kalčių sarašui.

Išėjimo, kurios laisvai tarpsta laisvose demokratijose, privalo aiškinti tuos genocidinius sovietų nusikaltimus. Jeigu žydai rado būdus ir lėšas atrasti nusikaltusius prieš žydų tautą žmones, kodėl kitų tautų išėjimo fatališkai išleido iš akių ir savo iniciatyvos jų tautai padarytus nusikaltimus? Per trisdešimt metų buvo galima surašyti kaltinimo aktus, atrasti liudininkus, nusikaltėlių pavardes nustatyti, viską paruošti bylai pra dėti. Šito nebuvo padaryta ir viešpatingas laikas vis atidžiau nušalina nusikaltimų liudininkus.

Kanados trijų imigrantų istorija yra daug sakantis nesustojančios sovietinės akcijos epizodas. galima itarti, kad netrukus, detentės dvasiai veikiant kaip narkozei, sovietai pajęs kiekvieną imigrantą iš sovietinių valdų pakaltinti 'valstybės išdavimu', nes jis pabėgo nuo sovietinio teroro į demokratinius kraštus.

Pokalbio tikslas — sėkmingai įvykdyti jau tradicija tapusį LF metinį vaju ir kaip šauniau suruošti to vaju užbaigtuves.

Komitetui vadovauja simpatinga, darbšti, uoli visuomenininkė Marija Rėmienė. Apie ją spiečiasi įvairiausių organizacijų pirmininkės, visuomenininkės, darbščios darbininkės.

Ji savo žodyje dėkoja visoms ir visiems, atėjusiems į komitetą dirbti, kad LF vaju būtų sėkmingas, kad užbaigtuvės būtų apvairnuotos gražiais laimėjimais. Ir bematant čia visos ponios kimba darban, pasiskirsto pareigas ir darbų sritis, išsidalina pobūvio svečių stalus, pažada naujų LF narių, pažada ir jau esamųjų įnašų padidinimo.

O pobūvis įvyksta Jaunimo centre, lapkričio mėn. 23 d., šeštadienį. Meninės programos reikalais nuosirdžiai rūpinasi sol. Stasys Baras.

Pokalbin įsijungia LF, sa kyčiau, siela dr. Antanas Razma, dalį gyvenimo jam atidavęs, o gal ir nemigo naktų praleidęs, ypač dabar, kada vienas kitas šaukia: Razma, pasiaiškink, kur LF pinigai, blogai investuoti, dingę; kas atsakys už visuomenės sudėtus dolerius? Tačiau šis vyras nenuleidžia rankų, juk tik didieji darbai atliekami per ryžta, nors dėl to ir tenka pakelti sunkių nuoskaudų.

Dr. Razma prisimena visus 'juodadarbių' LF talkininkus, apie kuriuos nerašo spauda, niekas jų nepasodina už garbės stalų, net nie-

kas nepadėkoja. O tu 'juodadarbių' inasas didelis ir čia pat LF vadovybės vardu visiems tokiems kilniems, nematomiems darbininkams pareiškė padėką.

Jis prisiminė kaimyninę Kenoshos lietuvių koloniją, jos surengtą pobūvį ir suklotą virš dviejų tūkstančių dol. LF.

Jis gėrėjosi šios mažos lietuvių kolonijos veiklos darna. LB, Alta, ir visos lietuvių organizacijos, it bitutės spietin, susibūrę dirbo bendram tikslui. Dirbo be erzerlio, bet su tikra lietuviška širdimi. Prisiminė Br. Jušką, apdovanotą LF medaliu, kuris taip pat savo gyvenimo dalį skiria LF ir lietuviškom organizacijom.

Ar gi negražus šios mažytės kolonijos pavyzdys didžiosiom kolonijom?

Dr. Antanas Razma prisiminė Chicagos dosniuosius lietuvius, bet taip pat pageidavo, kad ir dar abejoją Liet. Fondo tikslais šio vaju proga savo duoklę lietuviškam reikalui atiduotų.

Ponia Pupienė paruošė skanių pyragų ir gardžios kavutės. Dar ilgokai šnekučiavosi posėdžio dalyviai, gyvai liedsdami LF darbus ir planavo, kad vaju būtų sėkmingas.

Tad pajudėjome sutartinai, junkimės į LF vaju savu įnašu, visokeriopa talka ir dalyvaukime užbaigtuvėse.

Pasvarstykime LF problemą, tačiau būkime kantrūs su sprendimais, kurie gali pasirodyti buvę klaidingi.

WANTED 1ST CLASS SKILLED
PROTOTYPE MECHANIC
LAYOUT DRAFTSMEN
DESIGNERS
TOOL-DIE REPAIRMEN
Medium sized automotive parts manu-
facturer has immediate opening.
Good working conditions, fringe ben-
efits, overtime, paid Blue Cross, and
pension plan. Apply
FERRO MFG.
1380 E. WOODBRIDGE
DETROIT MICH. 48207
(72-81)

Didžiausias kailių pasirinkimas

pas vienintelį lietuvių kailininką Chicagoje

NORMANA BURŠTEINA

Tel. 263-5826

(įstaigos) ir 677-8489 (buto)

185 North Wabash Avenue 2nd Floor Chicago, Ill. 60601

TAUPYKITE DABAR

Pas mus ne visi tarnautojai yra lietuviai, bet kiekvienam skyriuje galima susikalbėti lietuviškai.

UŽ CERTIFIKATUS MOKAME:

7 1/2% — 4 metų su \$10,000, minimum.
6 3/4% — 30 mėn. su \$1,000, minimum.
6 1/4% — 1 metų su \$1,000, minimum.

Member F.S.L.L.C., Washington, D.C. Equal Opportunity Lender

Saint Anthony Savings

1447 S. 49th Court • Cicero, Illinois 60650

Phone (312) 656-6330

Open Mon., 9-8; Tues., Thurs., Fri., 9-5; Sat., 9-1; Closed Wed.

Juozas Gribauskas, vedėjas

Viešėdami Chicagoje aplankykite MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ —

PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

KŪRYBA IR MOKSLAS

KRŪTIES VĖŽYS

DR. D. DEGĖSYS

Paskutinių dviejų savaitių eigoje, Jungtinių Amerikos Valstybių spaudoje, buvo daug rašyta apie krūties vėžio ligą. Šios ligos išpopuliarinimui spaudoje daug prisidėjo dviejų žymių Jungtinių Amerikos Valstybių politikų žmonių krūties operacijos, kurios keistu sutapimu buvo padarytos dviejų savaitių laikotarpyje. Reikia manyti, kad ir Dirvos skaitytojams būtų pravartu susipažinti nors ir paviršutiniai su krūties vėžio liga. Juo labiau, kad nuo šios ligos JAV kasmet miršta apie 33 tūkstančiai moterų.

Daug kam kyla klausimas, kas yra krūties vėžys ir kas sukelia šią ligą? Į šį klausimą atsakymo mes dar neturime. Nežiūrint didelių išlaidų ir labai daug idėto darbo į vėžio tyrimus, mokslininkai dar nesurado šios ligos sukėlėjo. Mes nežinome kodėl, pavyzdžiui, Japonijoje, Skandinavijoje ir Greenlande gyventojai serga skrandžio vėžiu daugiau negu kituose kraštuose. Taip pat nežinome, kodėl Japonijoje ir Kinijoje moterys serga krūties vėžiu rečiau negu kitų kraštų moterys, arba, kodėl žydų tautybės moterys retai tesuserga gimdos kaklelio vėžiu? Nesinorėtų tikėti, kad krūties vėžys aplenkia japonės ir kinietes vien dėl to, kad jos priklauso kitokiai rasei. Reikia manyti, kad paskirų žmonių atsparumas vėžiui yra skirtingas. Todėl stipresnį atsparumą turintieji geriau atsilauko kovoje su vėžiu, o silpnesnį turintieji — neatsilaiko.

Analizuojant krūties vėžio susirgimus Indijos moterų tarpe buvo nustatyta, kad krūties vėžio susirgimai ir vienos tautos moterų tarpe nėra vienodai išsidalinę. Indijos gyventojai, nežiūrint jų bendros kilmės, yra susiskirstę į skirtingus ekonominius bei socialinius luomus, turinčius skirtingas tradicijas. Parsee grupė yra uždarą sektą. Jai priklauso turtingesni ir daugiau išsilavinę indai. Jie pradeda kurti šeimas vėlyvesniais amžiais. Jų moterys gimdo mažai vaikų ir juos retai maitina krūtimi. Šios grupės moterys ištekia anksti, gimdo daug vaikų ir juos maitina krūtimi. Šių moterų tarpe krūties vėžys yra randamas kur kas rečiau negu Parsee moterų grupėje. Taigi, nežiūrint, kad šios dvi moterų grupės ir priklauso vienai rasei, bet jos skiriasi savo palinkimu į krūties vėžio susirgimus. Kaip matome iš šių studijų rayškėja vienas faktas, būtent, vaikų gimdymas ir vaikų maitinimas krūtimi yra susijęs su krūties vėžio susirgimų dažnumu. Jungtinių Amerikos Valstybių statistiniai duomenys irgi rodo, kad vaikų neturinčios moterys susserga krūties vėžiu beveik dvigubai dažniau negu vaikus turinčios. Kodėl taip yra, nėra žinoma.

1934 metais Vokietijos mokslininkas Dr. Geschickter paskelbė savo teoriją, kad moteriški hormonai — estrogenas sukelia krūties vėžį. Jis sakė, kad jo tyrimai su pelėmis įrodė, jog duodant pelėms didesnes dozes estrogeno pas pelės išsivysto krūties vėžys. Vėliau

Amerikos mokslininkai, Haagensen ir Randell, pakartojo tuos pačius tyrimus ir nustatė, kad taip nėra, lygiai, kaip ir paskutinių 30-ties metų statistiniai medicinos duomenys Jungtinėse Amerikos Valstybėse rodo, kad estrogeno vartojimas nepadidino krūties vėžio sirgimų. Bet čia reikia pažymėti, kad kai kuriais atvejais estrogeno vartojimas turi būti suvaržytas, nes vis dėl to šis hormonas turi įtaką ir kai kurių krūties vėžio rūšių vystymuisi. Moterys, turėjusios krūties vėžį, ši hormoną vartoti gali tik specifiniais atvejais, gydytojui prižiūri.

Krūties vėžys gali būti pastebėtas ir pačios moters jai pačiai reguliariai tikrinant savo krūtis. Krūtys yra kūno paviršiuje todėl jų egzaminavimas nėra sunkus. Moterys savo krūtis turėtų pačios egzaminuoti bent vieną kartą mėnesyje ir pasirodę gydytojui bent vieną ar du kartus metuose. Radusios bet kokią sukietėjimą arba pakitimą savo krūtyse, moterys turi be jokio atidėlio joms pasirodyti gydytojui. Krūties vėžio nustatymui be gydytojo apžiūrėjimo yra dar ir kitokių būdų, kaip pavyzdžiui, krūčių peršvietimas rentgenu arba kitokiais spinduliais. Šių papildomų tyrimų tikslumas yra apie 75%. Tiksliai nustatyti ar moteris tu-

ri vėžį ar ne, tegalima tik išpiovus krūtyje užčiuoptą sukietėjimą ir jį ištyrus po mikroskopu. Anksti diagnozavus ir išoperavus krūtines vėžį pagijimų skaičius siekia virš 80%, bet reikia atsiminti, kad nevisos krūties vėžio rūšys yra vienosdo piktybingumo. Kai kurios rūšys yra labai piktybinės, todėl tokiais atvejais ir ankstyvas gydymas ne visada padeda.

Kiekvienais metais spaudoje vis užtiknėme sensacingus pranešimus, kad kažkas ir kaž kur jau beveik nustatė vėžio sukėlėją ir at rado vaistus nuo vėžio ligos. Tikrenybėje tiek krūties vėžio sukėlėjas, tiek vaistai nuo vėžio dar nėra surasti. Krūties vėžio gydymas yra grynai chirurginis. Juo anksčiau pašalini vėžį kartu su krūtimi ir ją supančiom liaukom, juo geresni būna rezultatai. Pačių gydytojų tarpe yra skirtingų nuomonių kaip radikaliai turi būti padaroma ši krūties operacija.

Be vėžio krūties operacijos yra dar ir pagalbinės gydymo priemonės kaip, švitinimas rentgenu, įvairūs vaistai, hormonai ir ovariūmų (kausidžių) bei adrenalinių liaukų pašalinimai, bet šie gydymo metodai yra tik pagalbiniai ir jų pritaikymas gali nustatyti tik gydytojas gydantis savo pacientą.

VAKARONĖ SU ŽURNALISTU BRONIŲ RAILA

ANTANAS JUODVALKIS

Lietuvių žurnalistų s-gos Centro v-ba š.m. spalio 4 d., Lietuvių Tautiniuose Namuose, Chicagoje, surengė iškilias žurnalistų ir rašytojų Bronio Railos pagerbimą. Pagerbimui pagrindą sudarė dvi Bronio Railos sukaitys: 50 metų spaudos darbo ir 65 metų jo amžiaus. Ta pačia proga buvo pristatytos šiais metais pasirodžiusios jo dvi knygos: PAGUODA I ir II d., kurias išleido knygos klubas Nida, Anglijoje.

Vakaronė atidarė ir sukaitytininką sveikino LŽS-gos Centro v-bos pirm. kun. J. Vaišnys S.J. Raštu sveikino prof. muz. Žilevičius. Kun. J. Vaišnys pastebėjo, kad tik be principų žmogus neturi priešų. Sukaktuvininkas Br. Raila yra vienas iš tų, kuris nevengia kritikos ir nebijo po ją padėti savo parašą. Šiandien daugelis žurnalistų ar tik vienkartinę rašėvų kanda iš pasaly, bijodami parodyti savo tikrąjį veidą. Už tokių straipsnius dalinai yra atsakingi ir laikraščių redaktoriai.

Vakarui pravesti pakvietė studentę Eglę Juodvalkytę, siekiančią magistro Southern Illinois u-te, Carbondale, Ill.

E. Juodvalkytė padėkojo LŽS-gos valdybai, už suteiktą neeilinę progą, pravesti sukaitytininko Bronio Railos pagerbimą, trumpu, bet charakteringu žodžiu pasveikino jubilatą ir platesnį žodį tarti pakvietė, taip pat reiklų kritiką, Titą Algirdą Antanaitį.

T. Antanaitis pristatė Bronį Railą, kaip vieną iš pačių iškiliausių žurnalistų, nebijantį tarti atvirą ir tiesų žodį. Br. Raila žinomas savo AKIMIRKŲ KRONIKOMIS, anksčiau pasirodžiu-

siomis mūsų periodikoje, o dabar išleistos atskiromis knygomis. Šiandieną pristatė naujausias jo knygas — PAGUODA I ir II tomą. Kai kurie Br. Railą laiko kontraversine asmenybe, dėl jo savų pažiūrų į gyvenimo įvykius. Vieniems jis yra priešininkas, akyžara ir net revoliucionierius, kitiems skaitytėbės riteris, kilniųjų idėjų gynėjas, tretiems blogio ir gėrio mišinys.

Bronys Raila pasižymi žinių gausa ir sugebėjimu jas perduoti. Kritikuoamas kitų veikalus, jis nori, kad ir kritika būtų taip pat meniškai kūriny.

Br. Raila yra plačiai išsilavinęs ir išsimokslinęs. VDU studijavo teatro meną, lietuvių, rusų ir anglų kalbas bei literatūras, Kauno konservatorijoje muziką ir dainavimą, o Paryžiuje, Aukštųjų Mokslų Institute, baigė teisę, tarptautinę tei-

sę ir diplomatijos istoriją.

Aktorius Algimantas Dikinis, nepasirodžius Zitai Visockienei, jam pagelbėti, pasikvietė šio vakaro vadovę Eglę Juodvalkytę. Jiedu vaizdžiai paskaitė ištrauką iš PAGUODOS I tomo.

Juodvalkytės pakviestas prie mikrofono pasirodė ir šio vakaro svarbiausias asmuo Bronys Raila. Padėkojo LŽS-gos valdybai už sudarytą progą pasirodyti šioje vietoje ir susitikti su mieliais tautiečiais, T.A. Antanaičiui už jo ir jo veikalo būdingą pristatymą, o aktoriams: A. Dikiniui ir E. Juodvalkytei už puikiai perduotą jo veikalo ištrauką.

Savo gana ilgoje, bet aktualioje kalboje, Br. Raila stengėsi nubrėžti liniją tarp kultūrinio darbo ir politikos. Jo visi pasakyti pavyzdžiai rodo, kad kultūros darbai turėtų būti statomi pirmoje vietoje. Maža tauta negali remtis materialinėmis gėrybėmis ir ginklais. Šie dalykai didžiųjų kaimynų visada būna sunaikinami ar pagrobiami. Šamoninga tauta su aukšta kultūra visada būna atsparesnė savo priešams ar paverėjams. Varganai ir sunkiai aukojom Ginklų Fondų pinigų, už kuriuos buvo nupirkti ginklai, bet jų net nepanaudoję, atidavėm priešui. Išsimokslinimas ir turėtos kultūrinės vertybės pasiliko ir priešas nesugebėjo jų paimiti.

Didieji mūsų kunigaikščiai žirgus girdė Juodojoje jūroje, bet Vilnius ne tik neturėjo savo aukštosios mokyklos, bet net raštai buvo rašomi ne lietuvių kalba. Kas iš tos Vytauto didžiosios kunigaikštijos šandien yra bepalikė!

Visa Br. Railos kalba, rašonu siūlu vedė, už suteiktą kultūriniam reikalams pirmenybę. Nesmerkė ir politikos. Ji taip pat yra reikalinga ir būtina, bet pirmiau reikia išmokyti lietuviškai kalbėti, o paskui galima ir politikuoti.

Savo kalbą baigė siūlydamas mūsų veiksmams apsispręsti už kultūrinį primatą.

Susirinkusieji karštai papolio, o programos vadovė E. Juodvalkytė šiltai padėkojo už pareikštas mintis.

Žurnalistų S-gos valdybos pirm. kun. J. Vaišnys S.J. pateikė staigmeną — 'girdi, kunigiška sąjungos valdyba įteikia diplomus dviem garbės nariams — Praamžiaus garbintojams: Vytautui Alantui ir Broniui Railai'.

Iškvietiesiems buvo išteikti garbės nario pažymėjimai, o jų žmonoms prisegtos puikios gėlės.

Kun. J. Vaišnys padėkojęs visiems programos dalyviams ir svečiams, žodį perdavė ižd. Jurgiui Janu-

Komp. D. Lapinskas ir sol. Birutė Aleksaitė.
P. Maletos nuotrauka

BIRUTĖS ALEKSAITĖS REČITALIS

ANTANAS NAKAS

Š.m. spalio 13 d. radijo valandėlė 'Margutis' suruošė jaunos solistės dainų rečitalį, kuris Chicagoje turėjo gražų pasisekimą.

Radijo valandėlės vedėjas Petras Petrutis adovontas dar medicinos pasaulyje neatpažintu antruoju instinktu, kuris jam padeda, ypač moterų pasaulyje, 'atkasti' naujus, vis negirdėtus, neatpažintus talentus ir Chicagoje suruošti geras koncertus. Jis visai nepaiso taisyklės, kad jaučio reikia saugotis iš priešakio, mulo iš užpakalio, o moters — iš visų pusių.

Ši kartą Chicagoj apylankė Birutė Aleksaitė, lietuvaite iš Lenkijos, gimusi Seinų apskr. ir dainavimo mokslo pradžėjusi Balstogėje ir baigusi Varšuvos konservatorijos operos klasę. Jaunas, patrauklus sutvėrimas.

Jau nuo pat pavasario, ypač šį rudenį, prasidėjo moterų menininkių antplūdis į Chicago. Dar nevisi lapai pagelto ir nukrito, o jau čia, vieno mėnesio laikotarpyje turėjome 4 didesnio masto moterų rečitalius, jei neskaityti mažesnių parengimų, kuriuose vis moterų dominavo. O ką jūs pasakysite apie meno galerijas, romanų, novelių kon-

saiciui. Janušaitis pakvietė Balfio pirm. M. Rudienę, kuri pristatė neseniai iš okupuotos Lietuvos pasitraukusią muziką A. Jurgutį. Svečias padėkojo už suteiktą progą dalyvauti tokiame puikiam subuvime ir kvietė tautiečius dirbti Lietuvos laisvinimo darbą, nes tauta žino ir tikisi sulaukti visokeriopos pagalbos. Jo žodžius palydėjo gausūs plojimai.

Pabaigai J. Janušaitis pakvietė visus susirinkusius prie vaišių stalo ir žurnalistiško vyno.

Vaišių metu, susidarė nemaža eilutė prie Br. Railos stalo, laukusių autografo naujai išgytoms, Railos knygoms. Visi jo leidiniai, kiek Rožanskas turėjo (o turėjo jų nemažai) buvo išparduoti.

Vakaronė su Br. Raila praėjo gyvai ir įdomiai. Žmonių prisirinko pilna salė, nors tą vakarą buvo net keli parengimai.

kursus, kuriuose laurus skina tik moterys? Galva svaigsta nuo moterų aktyvumo ir antplūdžio. Vyrai, matyt, visai pasimetė. Kur dingę jų bravūra ir ekspansija? Tiesiog artinasi diskriminacija ir meniškų vyrų pajėgų nuosmūkis... Kadangi prieš moterišką lytį atspirti man trūksta jėgų, tai prieš kiekvieną talentingą moterį ne tik meilės burtų pasaulyje, bet ypač meno — mano gilus reveransas. Tad nesusilaikiau neatvykęs ir i Birutės Aleksaitės dainų rečitalį.

Aš ir šimtas kitų nesame mene vidutiniskumo mėgėjai. Širdis, skubėdama gyventi, ilgisi, nerimsta ir trokšta išgyventi, o gal ir sulaukti meno pasaulyje didelio, nebūtinai 'pasaulinio mąsto' lietuviško talento, kuris brangakmeniu sužibėtų ir uždegtų mūsų nusi-dėvėjusias sielas. Aukštesniu meno stilium kalbant, nesvarbu kas jis bebūtų net jei jis būtų pačio Liuciferio paragintas ir atvyktų į mūsų nualintą planetą į Chicago padangę, tiesiog į Jau-nimo Centrą ir pabandytų skleistį tyrą meną.

Birutė Aleksaitė pradanti dainininkę. Nors ji ir turėjo nemažą pasirodymų, bet dar jauna ir pasirinktas erškėčių kelias ateity jai atneš daug pasididžiavimo, džiaugsmo ir drauge nusivylimų. Dar daug širdies virpėjimų ir sunkiai apvaldomos rampos šviesų baimės jai teks išgyventi, taip kaip ji išgyveno pradėdama šį koncertą su Mozarto ir trimis Šuberto dainomis iš kurių lyrinė, ramesnė "Tu esi mano ramybė" jai geriausiai pavyko. Tolimesnėje koncerto eigoje jai kludė labiau susikaupti neapvaldytas alsavimas. Iš Debussy 'Sūnus Palaidūnas' ir Verdi op. 'Likimo Galia' arijų solistei reikėtų palinkėti pasirinkti operinės dainininkės kelią. Aukštutinių gaidų skambesys, gali laisvai konkuruoti su pilno orkestro skambėjimu. Sceninė išvaizda patraukli. Prancūzų kalbos tarimas geras. Gero režisieriaus priežiūroje, galėtų sukurti įtikimą dramatinį personažą. Vidutinio registro gaidose retkarčiais pasigirsta šiltas malonus

(Nukelta į 6 psl.)

VLADAS VAITIEKŪNAS 1863 m. Lietuvos sukilimas

Iš jo darbų parodos, kuri atidaroma Detrote Nauj. parapijos salėje lapkričio 2-3 d. Parodos atidarymas įvyks sekmadienį 12 val. Parodos lankymas: šeštadienį nuo 3 iki 8 v.v. ir sekmadienį nuo 10 iki 8 v.v. Parodą globoja Baltijos skautų-čių tuntas.

Dalis gegužinės dalyvių. Kairėje kun. P. Long, puikiai kalbąs lietuviškai ir antras iš dešinės ALTS-gos skyriaus pirm. inž. Jonas Gumbelevičius.

ST. LOUIS

PAVYKUSI GEGUŽINĖ

Š.m. spalio 5 d. 7 val. Holliday Inn svetainėje (prie Collinsville, Ill.) įvyko ALT S-gos narių susirinkimas. Pirmininkavo inž. Jonas Gumbelevičius, sekretoriaus Bronius Tiškus.

Skyriaus kasininkė A. Švarcienė paskelbė, kad "Tautinės Minties Kelius" knygai išleisti skyriaus nariai suaukojo \$605 (Šimtininkai: inž. J. Gumbelevičius, vet. gyd. P. Švarcas, p.p. Tiškai ir skyriaus kasa).

Reikia pažymėti, kad šis nedidelis, gal apie pusantro tuzino turis narių skyrius, jau antrą didesnę piniginę paramą spaudai aukoja (Sibiro tremtinės St. Rūkienės atsiminimų išleidimą finansavo ir dabar ši — "Tautinės Minties Kelio"). Antruojų dienotvarkės punktu buvo iškeltas N. Metų sutikimo klausimas. Dėl vietos (ruošti restorane ar privačiuose namuose) su-

NO EXPERIENCE? START AT \$150-\$163 in 60 DAYS!

We need a few more workers for hard physical work in our 3 shift printing operation. Must have a good work record and a car.

Must read, write & speak English.

NO FLOATERS OR FLY-BY-NIGHTS
Passaic Location.
Call Mr. Cannon,
201-773-1808

(78-79)

PRINTING COMPANY

Commercial sheet fed lithographer has immediate openings for the following personnel:

STRIPPERS—Must have heavy experience with quality four color process & plate making background.

ALSO

EXPERIENCED.
PRINTING ESTIMATOR
With thorough graphic arts background.

Excellent career opportunity. Liberal company benefits & advancement opportunity to grow with a rapidly expanding company. Located in new facilities in a beautiful industrial park. Contact

EMBOSSING PRINTERS INC.

5350 W. Dickman Rd.
Ft. Custer Industrial Park
Battle Creek, Mich. 49015
616-968-2222

(75-81)

WANTED AT ONCE JOURNEYMEN or 1ST CLASS SKILLED TURRET LATHE PRECISION GRINDERS FOR 3RD SHIFT

Must be able to set up work from blue prints and close tolerance.
Steady work for qualified men. Good benefits and insurance.
Apply call or write: Employment Office

WABCO

217 S. Belmont Ave., Indianapolis, Ind. 46222
Tel. (317) 632-7343
An Equal Opportunity Employer

(78-80)

WANTED EXPERIENCED ELECTRICIAN-MECHANICS FOR ALL SHIFTS

St. Louis Foundry has openings for maintenance electrician and mechanics. Full benefits, good wages. Call or write the Personnel Department.

GOULD INC.

FOUNDRY PRODUCTS DIV.

3711 Market St. St. Louis, Mo. 63110
314-371-5130

An Equal Opportunity Employer M/F

(77-79)

RUOŠIAMA CLEVELANDO LIETUVIŲ MONOGRAFIJA

PRANAS KARALIUS

Clevelando Valst. Universiteto tautybių studijų programos direktoriaus Dr. Karl Bonutti susitarė su kompetetingu asmeniu, kuris sutiktų paruošti monografiją 150-200 pusl. apimties. Tą darbą sutiko atlikti mūsų istorikas Dr. J. Jakštas. Jam talkon pakviesti St. Barzdukas, Kent universiteto prof. J. Cadzow Algis Rukšėnas ir Pr. Karalius. Šis leidinys turės išvysti pasaulio šviesą ateinančių metų vasarą. Jis bus skiriamas visoms pradžios ir aukštesniosioms mokykloms, visiems viešiesiems knygynams, laikraščių redakcijoms ir t.t. Tat galime suprasti, kokią reikšmę jis turės. Bet tai dar ne viskas: Clevelando mokyklų taryba paruošė visus savo mokyklų mokytojus naudoti tomis žiniomis apie etnines grupes ir pertiekti jas savo mokiniams. Mat, Clevelandas yra vienas iš penkių didmiesčių (Chicago, New Yorkas, Detroitas) kur bus atsisakyta akiai vykdyti taip vadinamą "melting pot" politiką, bet bus siekiama įvairių etninių grupių drąsus sugyvenimo, palaikant jų tradicijas, jų tautinius papročius, leidžiant vystyti ir puoselėti jų skirtingoms kultūroms, kitaip sakant, palaikant tą margą ir įvairią "mozaiką".

Visam studijiniam darbui vadovauja Tarpkoleginė Tautybių mokslininkų komisija. Visas darbas pveda-mas universitetams, kurie savo keliu, kontaktuodami įvairių tautinių grupių ištaigas bei asmenis, tą studijinį darbą tvarkys.

Tautybių studijų programa (Ethnic Heritage Studies Program) buvo priimta 1972 metais. Federalinė valdžia numatė skirti tos programos vykdymui tam tikras sumas pinigų. Priėmus ir paskelbus tą programą, Švietimo Dept. Washingtono gavo 1026 pareiškimus gauti tai paramai. Norint patenkinti visus prašymus, būtų reikėję \$83,150,631. Federalinė valdžia tepaskyrė \$2,375,000 Šie pinigai paskirstyti 39 projektams 27 valstijose. Clevelandas, Chicago, Detroitas gavo stambiausias sumas — po \$170,000 įvykdyti patiems pagrindiniams planams. Clevelando planas yra vienintelis visoje JAV. Pagal tą planą turi būti paruoštos etninių studijų programos ir joms parrašyti vadovėliai (tautinių grupių monografijos 1975 metais tie vadovėliai bus įvesti į visas viešąsias pradžios ir aukštesniasias Clevelando mokyklas ir tu mokyklų mokytojai bus instruktuojami, kaip tuose vadovėliuose duotą medžiagą pertiekti mokiniams. Jeigu šis planas pavyks čia — jis bus pradėtas vykdyti visoje Amerioje. Šios programos reikšmė kiekvienai tautinei grupei yra be galo didelės svarbos. Tik pagalvokime: visa mokslus einančioji JAV generacija susipažins su Lietuvos praeimi, jos kultūra, jos aktualiomis problemomis. Tai būtų epochinės reikšmės laimėjimas. Visą šią programą Clevelande praves trįlė organizacija:

WANTED AT ONCE JOURNEYMEN

MACHINE REPAIRMAN
MILLWRIGHTS
and
ELECTRICIANS

Must possess a journeymans card or show proof of eight years work in that classification. We pay competitive wages and offer an excellent fringe benefit package. Please apply at Personnel Office:

MUSKEGON MOTOR SPECIALITIES CO.

2314 Tyson St.
Jackson, Mich. 49203
517-787-6022

An Equal Opportunity Employer (79-81)

MACHINISTS HERE IT IS!!!

The opportunity you've been looking for! A change to move up as your mechanical skills increase.

We are looking for machinists and operators for lathes, ball mills, milling and honing machines. A few trainee positions available.

New suburban location
55 hr. 5 day work wk.
Day-night shift openings
Many company paid benefits
See RON HELT
JLM INDUSTRIES INC.
4456 Industrial Parkway
Willoughby, Ohio 44094
"Since 1939"
An Equal Opportunity Employer

(77-79)

NEW YORKO LIETUVIAI GYDYTOJAI

Š.m. spalio 12 dieną dr. A. Narvido rezidencijoje, North Port, L.I., įvyko pasaulio Lietuvių Gydytojų Draugijos narių su šeimomis susirinkimas, kurį atidarė ir vadovavo pirm. dr. Vytautas Avižonis.

Be savo profesinių reikalų, gydytojai diskutavo Pasaulio Lietuvių Gydytojų Sąjungos leidžiamos Lietuvos medicinos istorijos klausimą ir buvo pareikšta įvairių nuomonių. Jaunosios kartos dr. Romas Šnipas aiškino, kad svarbu išsiaiškinti, ar ši mūsų medicinos istorija gaus tarptautinį mokslinį pripažinimą ar ne. Jeigu ne, tad ko mes šiuo leidiniu siekiame? Tikslaus atsakymo negavo.

Be to buvo svarstyti ir bendrosios lietuvių išeivijos veiklos klausimai, iškeliant trūkumus, nurodant apleistas lietuviybės sritis ir kita.

Diskusijose aktyviai reikėsi jaunieji gydytojai, siūlydami didžiausią dėmesį skirti lietuviybės išlaikymui, daugiau remti lituanistines mokyklas, lietuvių mokytojų

ma Mr. G. Veonesi, Clevelando mokyklų Tarybos nario.

CLEVELANDO PARENGIMŲ KALENDORIUS

SPALIO 26 D. BALFO sukaktuvinis balius Liet. Namuose.

LAPKRIČIO 2 D. Ohio Lietuvių Gydytojų D-jos metinis susirinkimas Liet. Namuose.

LAPKRIČIO 9-10 D. Lietuvių Dienos, Ruošia LB Clevelando apylinkė.

LAPKRIČIO 17 D. 10:30 v.tuoje po pamaldų šv. Jurgio parapijos festivalis.

LAPKRIČIO 17 D. Šaulių informacinis susirinkimas.

LAPKRIČIO 23 D. Lietuvos kariuomenės šventės minėjimas. Ruošia LVS Ramovė.

LAPKRIČIO 24 D. Kristaus Karaliaus šventė, Ruošia ateitininkai.

GRUODŽIO 1 D. Tėvynės Garų radijo 25 metų sukakties banketas Lietuvių Namų salėje.

GRUODŽIO 7 D. ŠVENTARAGIO II tomo pristatymas visuomenei, dalyvaujant rašytojams Vyt. Alantui ir Biliui Gražuliui Lietuvių Namų salėje.

GRUODŽIO 8 D. Vytauto Puškoriaus piano rečitalis. Ruošia Ateities klubas Liet. Namuose.

GRUODŽIO 15 D. Spaudos atgavimo sukakties minėjimas N. parap. salėje, Ruošia LB.

GRUODŽIO 24 D. Pensininkų klubo bendros Kūčios.

GRUODŽIO 31 D. Naujųjų Metų sutikimas Lietuvių Namuose, Ruošia LB Clevelando apylinkė.

1975 M.

SAUSIO 5 D. Šv. Kazimiero lit. mokyklos Kalėdų eglutė N. parapijos salėje.

VASARIO 1 D. Literatūros vakaras. Rengia moksleiviai ir studentai ateitininkai.

VASARIO 8 D. Tradicinis blynų balius. Rengia Pilėnų tunto skautų tėvų komitetas.

KOVO 22 D. Kaziuko mugė Nauj. parapijos salėje.

BALANDŽIO 5 D. ALIAS ir Ohio Lietuvių Gydytojų Draugijos parparinis balius Lietuvių Namuose.

BALANDŽIO 6 D. Židiniųčių madų paroda Nauj. parap. salėje.

BALANDŽIO 19 D. Grandinėlių šventinis vakaras-balius.

BALANDŽIO 26 D. Čiurlionio ansamblio 35 m. sukakties koncertas.

GEGUŽES 3-4 D. Ateitininkų šeimos šventė.

GEGUŽES 16-18 D. Lituanistinio instituto suvažiavimas.

GEGUŽES 24-25 D. Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos su-kaktuvinis seimas ir banketas.

BIRŽELIO 1 D. Šv. Kazimiero lit. mokyklos mokslo metų pabaigutvų aktas N. parap. salėje.

BIRŽELIO 22 D. Pensininkų klubo Joninių gegužinė.

paruošimo kursus, remti vadovėlių ir vaikams skaitinių leidimą.

Kas iš tų tūkstantinių premijų romanams, novelėms, paveikslams ar eilėrašiams, jei po 10 metų nebus kas visa tai skaito, jeigu tik tiek lietuviškoji visuomenė tesirūpins jaunosios kartos paruošimu, kaip ligi šiol, sakė dr. R. Šnipas, o jo žmona Giedrė Avižonytė visų dėmesį atkreipė išsamiu nušviendama Philadelphiajos lituanistines mokyklos problemas, į kurią ji vėžioja savo dvi mergaites. Blo gos patalpos, nors klebonas ir stengiasi jas remontuoti, trūksta mokytojų. Norinčių mokytojų atsiranda, bet jie nežino mokyimo metodikos, reikėtų tokiems rengti kursus ir skirti stipendijas. Vietoje kitokių premijų gydytojais galėtų čia prisidėti savo materialiniu įnašu.

Buvo siūlyta nario mokes-tį iš 25 dol. pakelti į 50 dol. bet šis klausimas atidėtas visuotinam narių susirinkimui spresti, kuris numatytas 1975 metų balandžio mėnesį, Kultūros židinyje. Tada bus renkami ir atstovai į Pasaulio Lietuvių Gydytojų Sąjungos suvažiavimą Chicagoje.

Po oficialios dalies dr. A. Narvidas pakvietė visus į kitą kambarį prie vaišių stalo. (kr.)

Philadelphia

A.A. PETRAS JONKUS

Petras Jonkus buvo gimęs 1897 m. vasario 22 d. Su šiuo pasauliu atsiskyrė 1974 m. rugsėjo 20 d. Velionis pradžios mokyklą ir gimnaziją baigė Liepojuje, Lietuvos universiteto teisių fakultetą Kaune baigė 1937 m. Po pirmojo pasaulinio karo grįžęs iš Rusijos mokytojo. Vėliau perėjęs į Teisingumo ministeriją buvo tardytoju Joniškėlyje, tardytoju ypatingoms byloms Šiauliuose, apygardos teismo teisėju Panevėžyje ir Šiauliuose. Bolševikams okupavus Lietuvą iš teisininko pareigų buvo atleistas ir pabėgęs į Vokietiją gyveno Ingolštato stovykloje, kur ėjo teisinio patarėjo pareigas prie IRO. Atvykęs į JAV apsigyveno Philadelphiaje, kur įsikurti kaip teisininkui buvo sunku ir pragyvenimą turėjo pelnytis fabrike. Pažinau velionį, su kuriuo kartu teko dirbti, kaip malonų, draugišką, gilią atminties, nuoširdų ir pilną energijos. Visais lietuviškais reikalais rūpinosi iš širdies ir dalyvavo visoje veikloje, kur buvo kviečiamas ir galėjo kuo nors prisidėti. Priklausė ALTS-gai ir keletą metų buvo Philadelphiajos skyr. valdyboje. Taip pat buvo aktyvus Lietuvių Bendruomenėje ir ilgametis kontrolės komisijos narys. Piniginiai ir dalyvavimu parengimuose rėmė visas organizacijas, radio valandėlę ir kt.

Velioniui pagerbti ir prisiminti per laidotuves buvo renkamos aukos Lietuvių ir Nepriklausomybės Fondams

Ilgesnės ligos išvargintas liūdesyje paliko žmoną Vladislavą ir posūnį Vl. Bagdonavičių su šeima. Ilsekis ramybėje buvęs mielas bendradarbi!

(pm)

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

BALFO AUKŲ VAJUS

Balfo Clevelando skyriaus valdyba pradėjo tradicinį aukų vajų nuo š. m. spalio mėn. 15 d.

Kviesdama visus tautiečius ištiesti dosnią pagalbos ranką, aukas siūsti: Balfo Clevelando skyr. izdininkei Onai Jokūbaitienei 13813 Othello Avenue, Cleveland, Ohio 44110 arba įteikti skyriaus valdybos nariams: V. Akelaičiui, Br. Gražuliui, Vac. Steponavičiui, Ant. Puškoriūtei, Vyt. Jokūbaitiui ar A. Styrai.

VANDA STANKIENĖ atvyksta iš Chicagos ir šį šeštadienį, spalio 26 d., Balfo sukaktuviniame baliuje Lietuvių Namų salėje atliks meninę programą.

Namų salėje 877 East 185 Street. Ta proga žodį tars Balfo Centro Valdybos pirmininkė Marija Rudienė.

Meninę dalį išpildys Vanda Stankienė, Vytautas Puškorius ir Ažuolo Stelmoko kapela. Bilieto kaina asmeniui (šilta vakarienė, gėrimai ir kt.) 10 dol.

Prašome iš anksto užsakyti vietas pas Vincą Akelaičių 692-3049, Simą Laniauską 486-2152 arba Vacį Steponavičių 481-2836.

Bus proga susitikti ir pasikalbėti, ką tik iš pavergtos tėvynės atvykusiu muz. A. Jurgučiu.

• **Stasys Astrauskas**, ALT S-gos Clevelando skyriaus vicepirmininkas ir įvairių organizacijų veikėjas, sveikatai pagerėjus grįžo iš ligoninės į namus. Pasilsėjęs, linkime vėl įsijungti į visuo-
meninį darbą.

• **Tėvynės Garsų** radijo programos sukaktuvinis balius įvyks š. m. gruodžio 1 d. Lietuvių Namų salėje. Bus įdomi programa. Smulčiau bus kituose Dirvos numeriuose.

• **Clevelando lenkai** rengia Šopeno muzikos koncertą šį sekmadienį, spalio 27 d. 3:15 val., Clevelando valstybinio universiteto auditorijoje. Koncerte dalyvauja pianistas Maciej Szymanski ir iš Chicagos Lira Singers, vadovaujama Alice Stephens-Steponavičienės.

SUKAKTUVINIS BALFO BALIUS

Balfo Clevelando skyriaus 30 metų sukaktuvinis balius-minėjimas įvyks š. m. spalio mėn. 26 d. Lietuvių

GEORGE V. VOINOVICH – Apskrities Kontrolierius

Jo perrinkimą remia:

Dirva
Tėvynės Garsų radijas
LVS Ramovė
LB Clevelando apylinkė
Lietuvių klubas ir kitos
organizacijos

APIE ŽMOGŲ. George V. Voinovich yra tik 38 metų. Vedęs, augina keturis vaikus. Baigęs Collinwood aukštesniąją mokyklą, Ohio universitetą, ir Ohio valstybiniame universitete įgijo teisės mokslų doktoratą. Tris kartus išrinktas į Ohio valstybės legislatūrą, kurioje dirbdamas paruošė apie 80 įstatymų projektų. Gyvena lietuvių rajone, prie naujosios parapijos.

JO DARBAS – Cuyahogos apskrities kontrolierius. Jis prižiūri apskrities 430 milijonų dolerių biudžetą. Seka, kad teisėtai ir teisingai būtų išmokami iš mokesčių mokėtojų surinkti pinigai. Rūpinasi pensininkams namų mokesčių sumažinimu ir sėkmingai pravedė atitinkamą įstatymą. Prižiūri ir tikrina apskrities prekybos svarstyklės ir benzino stočių tūrio matavimo prietaisus.

VISŲ TAUTYBIŲ BIČIULIS. Virš 40 tautybių organizacijų nutarė lapkričio 5 rinkimuose remti apskrities kontrolierių George V. Voinovich. Jo nuostatus ryšiai su tautybių kilmės žmonėmis, rūpestis pensininkais, efektinga ir sąžininga administracija – pelnytai užsitarnavo gausių tautybių paramą, kad būtų išrinktas naujam 4 metų terminui. (cfo)

7 DIENOS ČIKAGOJE...

(Atkelta iš 8 psl.)

bankus ar taupymo bendroves. Bet kadangi tada buvo akcijų žydėjimo metai ir fondui plaukė turtingas pelnas, kiti į tą dr. A. Razmos pasiūlymą visai nekreipė dėmesio. Dabar, kai akcijos yra žymiai nukritusios, kritikai puola ne ką kita, o dr. A. Razmą, kurio ne tik visi šeimos nariai, bet ir dalis giminių su stambiais įnašais yra įstoje į Lietuvių Fondą.

• **Perkant, ar parduodant namus**, prašome kreiptis pas Čipkus Realty, 31715 Vine St., Willowick, Ohio 44094. Tel. 943-0910.

• **Apdraudos reikalais geriausius patarnavimus** gausite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

HOUSES FOR SALE

18204 Landseer, 5 room bungalow. 21,500. Near Our Lady Church.

19504 Kildeer Avenue 6 room single, only 23,900. Near Our Lady.

17612 Brasil Ave. Double 5+4. Asking 28,900. Near Our Lady.

1200 East 167 St. in Grovewood 4+4. Aluminum siding, make offer.

23166 Gay Ave. 2 bedrooms down 1 up. Aluminum siding, in Euclid, near Lake Shore Blvd.

GEORGE KNAUS Realtor
819 East 185 St.
481-9300
(78-80)

FOUNDRY GRAY IRON
Experienced Journeyman Squeezer Floor MOLDERS and LABORERS
Must be able to pass physical examination. Good hourly rate. Fringe benefits. Pension plan. Insurance package including major medical.
Write apply or call collect
KENT FOUNDRY CO.
514 Butterworth Southwest
Grand Rapids, Mich. 49504
616-451-8423
(70-79)

Kun. Juozas Čepėnas, vyriausias amžiumi Lietuvoje gyvenantis kunigas, Pasvalyje.

• **ŠIOMIS dienomis** Čikagą pasiekė vyriausio amžiumi okup. Lietuvoje gyvenančio kunigo Juozapo Čepėno nuotrauka, kurią čia skaitytojai mato. Kun. J. Čepėnas, atlaristo dienas praleidžiantis Pasvalyje, jau yra 94 m. amžiaus. Kunigystės šventimus gavo 1905 m. Taigi, jau 69 metai kaip yra kunigas, kilęs iš vieno valsčiaus su bolševikų nužudytu ark. M. Reiniu, kartu su juo mokėsis ir vėliau kartu kalbėjęs Vladimiro kalėjime. Per abi okupacijas kun. J. Čepėnui du kartus teko

KEYPUNCH OP \$163.50
We have a position available for indiv. w lite exp., top benefit program plus many extras. For interview call Ms Jordan. EMPIRE, INC. 1224 Anderson Ave., Ft. Lee, N. J. 201-947-4256.
(78-79)

Superior Savings AND LOAN ASSOCIATION

yra jūsų kaimynystėje ir teikia visus finansinius patarnavimus.

Automatinė, kompiuterizuota apskaičiavimų sistema.

Paskolos nekilnojamam turtui įsigyti, naujoms statyboms, priestatams ir remontui.

Už reguliarius taupymo indėlius mokama 5¼%

Už terraiuotus taupymo pažymėjimus mokama 6½% — 7½%

TAUPYMO INDĖLIAI IR PAŽYMĖJIMAI APDRAUSTI IKI \$20,000.

Išduodami kelionių čekiai, orderiai, priimami mokesčių įmokėjimai, elektros, dujų ir telefono sąskaitos, parduodami JAV bonai.

Pasinaudokite jums arčiausiai esančios įstaigos pafarnavimu!

798 East 185 Street, Cleveland, Ohio 44119
6712 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103
13515 Euclid Avenue, Cleveland, Ohio 44112
14406 Cedar Rd., University Hts., Ohio 44121

DARBO VALANDOS

Antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį 9:30 iki 4:00 • Penktadienį 9:30 iki 6:00 • Šeštadienį 9:30 iki 2:30 • Pirmadienį uždaryta. • Pagrindinė įstaiga E. 185 St. atidaryta iki 2:30.

DELLA E. JAKUBS & SON LAIDOJIMO ĮSTAIGA

936 East 185th St. Cleveland, Ohio
Tel. 531-7770

LAIDOTUVIŲ KOPLYČIA YRA ELEGANTIŠKAI ĮRENGTA, GERAI VĖSINAMA IR YRA DIDELĖ AIKŠTĖ PASISTATYTI AUTOMOBILIAMS.

Della E. Jakubs ir sūnus William yra licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai. Nelaimės vengimoje suteikia rimtą ir simpatinę patarnavimą.

ENDORSED

BY 40

NATIONALITY GROUPS IN OUR COUNTY

VOTE FOR

COUNTY AUDITOR

GEORGE V.

VOINOVICH

Voinovich For Auditor Comm., Robert Wendling, Treas.
1275 Overlook Rd.

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

NAUJA LB APYLINKĖ

Lietuvių Bendruomenės Bostono Apygardos apylinkių skaičius padidėjo iki penkių. Š. m. rugsėjo 26 d. Cape Cod lietuviai susiorganizavo į LB apylinkę, kurios valdybą sudaro: pirm. Mykolas Biliūnas, vicepirm. Jonas Mikalauskas, sekr. Eduardas Jansonas, išd. Elena Mineikienė. Apylinkę organizuojant, iniciatoriais buvo apygardos pirm. A. Škudziuskas, LB Tarybos narys J. Kapočius, M. Biliūnas ir kt.

• **Jonas Urbonas**, Pabaltiečių Komiteto pirmininkas, (komitete lietuviai atstovaujami Lietuvių Bendruomenės atstovų), šiomis dienomis gavo iš JAV valst. sekretoriaus Kissingerio asistento, Carol C. Laise, laišką, kuriame išdėstoma Amerikos politika:

1. Nesikišimas į kitų valstybių vidaus reikalus,
2. Organizavimas glaudesnio kultūrinių ryšių palaikymo,
3. Nepripažinimas teritorinių pasikeitimų Rytų Europoje,
4. Prekybinių ir mokslinių santykių gerinimas.

IMMEDIATE NEEDS

for

REGISTERED NURSES

For general hospital in Southern Louisiana. Located near state university and large metropolitan area. Positions available in all areas with rapid advancement to supervisory level possible. Salary commensurate with experience & ability. Liberal personnel policies & fringe benefits. Apply call or write to:

Personnel Director
LAKEWOOD HOSPITAL
P. O. Box 2308
Morgan City, La. 70380
504-384-2200 Ext. 236
(79-88)

Wanted 1st Class Skilled
BORING MILL
and
RADIAL DRILL
OPERATORS & SET UP MEN
Must be able to set up work from blue prints & close tolerance. Steady work. We offer excellent fringe benefits, including complete medical package.
Call 216-531-3047
FEDERATED STEEL CORP.
(79-82)

• Lietuvos Diplomatinės šefas Stasys Lozoraitis pristatė Jungtinių Tautų Generaliniam sekretoriui nuorašus savo protesto notų, pasiųstų Australijos ir Naujosios Zelandijos vyriausybėms dėl jų suteikto Baltijos Valstybių "inkorporacijos" į Sovietų Sąjungą pripažinimo.

Lydimajame rašte S. Lozoraitis pažymi, jog kalbimų vyriausybių didžiai neteisingas veiksmas paryškina faktą, kuris tegali būti pavadintas neįtikėtina. Būtent, kad tuo metu, kada Jungtinės Tautos aktyviai rūpinasi užeuropinių tautų dekolonizavimu bei laisvinimu, Europos vidury Lietuva, Estija ir Latvija tebėra sovietų karinės okupacijos priespaudoje.

• Prez. A. Smetonos suakčiai Chicagoje rengti komitetas per M. Valiukėną atsiuntė Dirvai paremti 50 dol., dėkojant už skirtus šiam minėjimui pagarsinti aprašymus.
Už paramą dėkojame.

• Stud. Emilija Pakštaitė sutiko praveisti III Teatro Festivalio žymenų banketo programą. Vakaras įvyks paskutinę festivalio dieną 1974 m. gruodžio 1. Tą sekmadienį rezervuokite išeivijos teatrui.

• LB Colorado Apylinkės susirinkime š. m. spalio mėn. 12 d. buvo išrinkta nauja valdyba, kuri pareigomis pasiskirstė sekančiai: pirm. Roma Norkienė, sekr. Mečys Rumbaitis, išd. Lolita Rutelionienė.

• Dr. Jonas ir Aldona Sandargai persikėlė į nuosavus namus, Daytona Beach priemiestyje. Dabartinis jų adresas: 1786 John Anderson Dr., Ormond Beach, Florida 32074, tel. 904-677-5285.

• Henrikas Žemelis (Vyt. Gedrimas), Akiračių redakcijos narys, vienas iš Rezistencinės Santarvės organizatorių, šiomis dienomis lankėsi okupuotoje Lietuvoje.

Buvusiam BALFo Direktoriui ir daug BALFui pasitarnavusiam

ALBINUI S. TREČIOKUI

jo žmonai IEVAI, taip pat BALFo veikėjai mirus, gilią užuojautą reiškia

Bendras Amerikos Lietuvių
Šalpos Fondas
Centro Valdyba

A. A.

STASEI BASTIENEI

mirus, jos vyrą, mielą prietelių PRANA, gimines ir artimuosius nuoširdžiausiai užjaučiame

Kiršoniai

Mielai Brolienei

STASEI BASTIENEI

mirus, skausmo valandoje užjaučiame jos vyrą PRANĄ BASTĮ, brolienę ANELE BASTIENĘ ir jos šeimą

Ona ir Juozas
Malinauskai
Camden, N. J.

A. A.

STASEI

MACIAUSKAITEI-BASTIENEI

Toronte, Kanadoje, mirus, jos vyrui PRANUI BASČIUI ir giminėms reiškia gilią užuojautą ir drauge liūdime

Ona ir Jonas Plienaičiai
Florencija Rumša
Bronius Baras

ALFONSEI JANKAUSKIENEI

mirus, vet. dr. ST. JANKAUSKĄ, dukterį VAIDILUTĘ TRIMAKIENĘ su šeima, švogerį prof. dr. PR. JUCAITĮ ir gimines nuoširdžiai užjaučiame

Valė ir Juozas
Šukiai

7 DIENOS ČIKAGOJE

VLADAS BŪTĖNAS

Muzikos kritikas B. Chomskis kalba operos vakarone. D. Vakarės nuotrauka

• VIENA iš dalyvių skaičiumi gausingiausių Jaunimo centro kavinėje rengiamų penktadienių vakaronių (o jos vyksta jau antrus metus) buvo penktadienį, spalio 11 d. vakare. Vakaronė skirta Chicago Lietuvių Operai, gyvajam meno vienetui, pradėjusiam jau 19-tąjį darbo sezoną. Vakaronės metu muzikos kritikas Balys Chomskis peržvelgė Chicago Lietuvių Operos nueltą kelią, o, aptariant atskiras jos statytas operas, prelegento žodžiai buvo padidinti tu operų ištraukomis iš plokštelių ar juostos. Laiko perspektyvoje išryškėja, kad giliausias pėdas Chicago Lietuvių Operos istorijoje bus palikusi tautinė komp. V. K. Banaičio opera 'Jūratė ir Kastytis'. Tos operos klavyras pasiekė okup. Lietuvą, ten specifiniuose leidiniuose buvo deramai aptartas ir įvertintas, gi tos operos plokštelė, įdainuota ir išleista ČLO diriguoju muz. A. Kučiūnui, prasiskynė kelią ne tik į

rimtas amerikiečių radijo stotis, bet taip pat yra plačiai minima bei komentuojama ju muzikiniuose leidiniuose. Įdomios akimirkos buvo kai ČLO valdybos pirm. Vyt. Radžius viešai paskelbė 19-tojo sezono Chicago Lietuvių Operos repertuarą. Būtent, 1975 m. balandžio 19, 20 ir 26 d.d. balandžio 19, 20 ir 26 d.d. scenos rampon bus išvestas Donizetti 'Meilės eleksyras'. Tai kūrinys, kurio Chicago Lietuvių Opera iki šiol dar nebuvo parodžiusi scenoje. Operoje dainuos solistai G. Čapkauskienė, M. Momkienė, S. Wicik, Alg. Brazis ir Arnoldas Voketaitis. Kol didžiojo mūsų tenoro Stasio Baro sveikata leido jam neatsisakyti ir pačių didžiųjų partijų, buvo galvoje apie Verdi 'Otello'. Bet St. Barui pakartotinai sunegalavus, reikėjo kitos pažiūros. Į tai atsižvelgiant, matomai, ir pasirinktas 'Meilės eleksyras', kur pagrindinį vaidmenį turės profesionalas amerikiečių operų solistas Arnoldas Voketaitis, o šalia jo, Alg. Brazis, S. Wicik, plačiai laisvajame lietuvių pasaulyje besireiškianti populiarioji G. Čapkauskienė ir Chicago Lietuvių Operos augtinė Margarita Momkienė, jau ne viename operos pastatyme parodžiusi savo talentą ir populiarumą publikoje. Spektaklius diriguos maestro Vyt. Marijošius ir muz. Alv. Vasaitis, atstovaujantis čia išaugusių muzikų kartą.

Inž. Antanas Rudis

• PER 10 metų Chicago Lietuvių Operą nuoširdžiai globojo ir net į amerikiečių dienraščius iškėlė (prisiminkim tik Verdi 'Requiem', Karnavičiaus 'Grażyna') Marija ir Antanas Rudžiai. Spalio 13 kaip tik buvo toji diena, kai Lietuvių Tautinių namų rengiamame sekmadienių popiečių cikle buvo pagerbtas politiniame ir visuomeniniame gyvenime

pasižymėjęs JAV lietuvis inž. Antanas Rudis. Į pagerbimą susirinko pilna salė inžinieriaus bičiulių ir gerbėjų. Pagrindinę kalbą čia pasakė Lietuvių Radijo Forumo lietuviškų programų vedėjas žurn. Vyt. Kasniūnas. Štai kelios jo mintys: "Jei būčiau dailininkas, nupieščiau šį Antano Rudžio portretą, kurį esu savo akimis matęs. Malonios išvaizdos trečios JAV lietuvių kartos vyras skaito savo anūkams (taigi, jau penktos kartos atstovams) 1863 m. Lietuvos sukilimo knygą, kurio protėviai aktyviai dalyvavo kovose dėl Lietuvos laisvės ir buvo knygnešiai. Ant sienos paveikslas. Paveikslas tolimoje matome sukilimo dalyvius ir kitoje pusėje knygnešius, nešančius šviesos žiburius -- knygą. Po paveikslu parašas -- Didysis lietuvių puoselėtojas. Ir su šiais trimis žodžiais mes galime pradėti sekti jo lietuviško gyvenimo vaizdų ilmą..." Tame filme daug įvairių niuansų. Pv. kad ir šis: "Jis keliauja į įvairius kraštus kartais savo biznio reikalais, kartais vykdamas į įvairias konferencijas, kartais atstovaudamas šio krašto įvairias įstaugas kaip keliaujantis ambasadorius. Visur jis randa progos pakalbėti su tų kraštų aukštaisiais atstovais bei prabilti į tų kraštų visuomenę ir lietuviškais politiniais gyvybiniais klausimais. Štai jis, vykdamas per Azijos kraštus, išgirsta per radiją apie Brazilskų tragediją. Jis telegrafuoja, kad pavėluos į susitikimą, ir tuoj kitu lėktuvu pasuka į Turkiją. Po to dar kelios kelionės į Turkiją Brazilskų reikalui, nuolatiniai susirašinėjimai su valstybės vyrais bei parlamentarais, telefoniniai pasikalbėjimai..." Ir priedui: jei visų tų inž. A. Rudžio, Vliko ir kitų pastangų nebūtų buvę, kažin ar Brazilskai nebūtų supėsi sovietų kartuvėse? Pabaigai inž. A. Rudžio gyvenimo motto, kurį savo žodyje nusakė Vyt. Kasniūnas: "Tautinė meilė, mūsų vienybė ir susiklausymas, lietuviybės ugdymas..." Duok Dieve, kad inž. A. Rudis, laikydamasis to motto, dar ilgai žygiuotų per lietuvių gyvenimą išeivijoje, nes visų mūsų žingsnius bei darbus atdžiai seka gyvoji tauta namuose, mūsų avangarde, muz. A. Jurgučio žodžiais, turėdama atramą ir pasitikėjimą ateitimi ir kovos už laisvę prasmingumu.

• PRIEŠ Lietuvių Fondo, š.m. spalio 15 d. jau turėjusi 972,000 dol. nejudamojo kapitalo, įvairioje lietuvių spaudoje kartojasi nuolatiniai puolimai. Daugumoje jie taikomi Lietuvių Fondo idėjos iškėlimui bei įgyvendinimui, dabartiniam Lietuvių Fondo valdybos pirm. dr. Antanui Razmai. Į tuos užpuolimus greitai laiku viešu laišku spaudoje atsakys Lietuvių Fondo valdybos, tarybos ir investavimo komisijos pirmininkai. Jų raštą gaus ir Dirva. Man, kaip Lietuvių Fondo šiemetinės valdybos nariui, yra prieinami visi protokolai, dokumentai, laiškai. Viename 1972 m. pabaigoje įvykusiame LF darbuotojų susirinkimo protokole yra kaip tik įrašyta, kad dr. A. Razma pareiškęs nuomonę, jog Lietuvių Fondo vadovybė nieko nelaukus turėtų parduoti dalį akcijų ir gautus pinigus padėti į (Nukelta į 7 psl.)